Samling af Afgørelser

DOMSTOLENS DOM (Første Afdeling)

9. oktober 2025*

»Præjudiciel forelæggelse – statsstøtte – forordning (EU) nr. 651/2014 – fritagelse for visse kategorier af støtte, der er forenelige med det indre marked – oversættelsesfejl i den rumænske sprogversion af denne forordning – retsvirkninger af den forordning, der berigtiger denne fejl – mulighed for tilbagesøgning af støtte, der er tildelt før berigtigelsen, på betingelser, der er fastsat i den version af forordningen, som indeholder oversættelsesfejlen – beskyttelse af den berettigede forventning – retssikkerhed«

I de forenede sager C-416/24 og C-417/24,

angående anmodninger om præjudiciel afgørelse i henhold til artikel 267 TEUF, indgivet af Curtea de Apel Bacău (appeldomstolen i Bacău, Rumænien) ved afgørelser af 18. april 2024, indgået til Domstolen den 11. juni 2024, i sagerne

On Air Media Professionals SRL (C-416/24)

mod

Agenția pentru Întreprinderi Mici și Mijlocii Iași,

og

Different Media SRL (C-417/24)

mod

Ministerul Antreprenoriatului și Turismului – Agenția pentru Întreprinderi Mici și Mijlocii – Atragere de Investiții și Promovare a Exportului Iași,

har

DOMSTOLEN (Første Afdeling),

sammensat af afdelingsformanden, F. Biltgen, Domstolens vicepræsident, T. von Danwitz, som fungerende dommer i Første Afdeling, og dommerne I. Ziemele, A. Kumin og S. Gervasoni (refererende dommer),

generaladvokat: M. Szpunar,

* Processprog: rumænsk.

justitssekretær: A. Calot Escobar,

på grundlag af den skriftlige forhandling,

efter at der er afgivet indlæg af:

– Europa-Kommissionen ved Ł. Habiak, M. Lagrue, L. Nicolae og P.J.O. Van Nuffel, som befuldmægtigede,

og efter at generaladvokaten har fremsat forslag til afgørelse i retsmødet den 22. maj 2025,

afsagt følgende

Dom

1 Anmodningerne om præjudiciel afgørelse vedrører fortolkningen af artikel 2, nr. 18), litra a), første punktum, i Kommissionens forordning (EU) nr. 651/2014 af 17. juni 2014 om visse kategorier af støttes forenelighed med det indre marked i henhold til [artikel 107 TEUF og 108 TEUF] (EUT 2014, L 187, s. 1, herefter »den generelle gruppefritagelsesforordning«), af artikel 1, stk. 1, i Kommissionens forordning (EU) 2021/452 af 15. marts 2021 om berigtigelse af den rumænske udgave af forordning (EU) nr. 651/2014 om visse kategorier af støttes forenelighed med det indre marked i henhold til [artikel 107 TEUF og 108 TEUF] (EUT 2021, L 89, s. 1, herefter »forordningen om berigtigelse«) samt af princippet om beskyttelse af den berettigede forventning og retssikkerhedsprincippet.

2 Anmodningerne, der er affattet i identiske vendinger, er blevet indgivet i forbindelse med to tvister mellem for det første On Air Media Professionals SRL (herefter »On Air Media«), der er et selskab med begrænset ansvar i henhold til rumænsk ret, og Agenția pentru Întreprinderi Mici și Mijlocii Iași (agentur for små og mellemstore virksomheder i Iaşi, Rumænien), og for det andet Different Media SRL, ligeledes et selskab med begrænset ansvar i henhold til rumænsk ret, og Ministerul Antreprenoriatului și Turismului – Agenția pentru Întreprinderi Mici și Mijlocii, Atragere de Investiții și Promovare a Exportului Iași (ministeriet for iværksættelse og turisme – agenturet for små og mellemstore virksomheder, der har til formål at tiltrække investeringer og fremme eksporten, Iași, Rumænien) vedrørende anmodninger om tilbagebetaling af tilskud, der uretmæssigt er blevet tildelt disse to selskaber i forbindelse med støtteforanstaltninger til fordel for virksomheder, der er berørt af den økonomiske krise forårsaget af covid-19-pandemien.

Retsforskrifter

EU-retten

Den generelle gruppefritagelsesforordning

3 14. betragtning til den generelle gruppefritagelsesforordning har følgende ordlyd:

»Støtte til kriseramte virksomheder bør ikke være omfattet af denne forordning, idet en sådan støtte bør vurderes i henhold til rammebestemmelserne for statsstøtte til redning og omstrukturering af kriseramte virksomheder af 1. oktober 2004 […], hvis anvendelsesperiode blev forlænget ved [Europa-]Kommissionens meddelelse om forlængelse af Fællesskabets rammebestemmelser for statsstøtte til redning og omstrukturering af kriseramte virksomheder af 1. oktober 2004 […], eller efterfølgende rammebestemmelser for at undgå, at disse bestemmelser omgås, med undtagelse af støtteordninger til at råde bod på skader, der er forårsaget af visse naturkatastrofer. Af hensyn til retssikkerheden bør der opstilles klare kriterier, som ikke forudsætter en vurdering af alle enkelthederne ved en virksomheds situation for at afgøre, om den i relation til denne forordning skal anses for at være kriseramt.«

4 Denne forordnings artikel 1 med overskriften »Anvendelsesområde« bestemmer i stk. 4:

»Denne forordning finder ikke anvendelse på:

[…]

c) støtte til kriseramte virksomheder, med undtagelse af støtteordninger, hvis formål er at råde bod på skader, der er forårsaget af visse naturkatastrofer.

[…]«

5 Følgende fremgår af den oprindelige rumænske sprogversion af forordningens artikel 2 med overskriften »Definitioner«:

»I denne forordning forstås ved:

[…]

18) »kriseramt virksomhed«: virksomhed, for hvilken mindst én af følgende omstændigheder gælder:
   a) for selskaber med begrænset ansvar (bortset fra [små og mellemstore virksomheder (SMV'er)], der har bestået i mindre end tre år, eller, med hensyn til støtteberettigelse til risikofinansieringsstøtte, en SMV inden for de første syv år efter dens første kommercielle salg, der efter en due diligence-undersøgelse foretaget af den udvalgte finansielle formidler opfylder betingelserne for risikofinansieringsinvestering), når over halvdelen af selskabets tegnede kapital er forsvundet som følge af akkumulerede tab. Dette er tilfældet, når der ved at trække de akkumulerede tab fra reserverne (og alle andre poster, der almindeligvis betragtes som en del af virksomhedens egenkapital) forekommer et negativt akkumuleret beløb på over halvdelen af den tegnede kapital. I denne bestemmelse forstås ved »selskab med begrænset ansvar« navnlig de virksomhedstyper, der nævnes i bilag I [til

Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2013/34/EU af 26. juni 2013 om årsregnskaber, konsoliderede regnskaber og tilhørende beretninger for visse virksomhedsformer, om ændring af Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2006/43/EF og om ophævelse af Rådets direktiv 78/660/EØF og 83/349/EØF (EUT 2013, L 182, s. 19)], og »kapital« omfatter, når det er relevant, en eventuel kurspræmie

[...]«

Forordningen om berigtigelse

6 Første og anden betragtning til forordningen om berigtigelse har følgende ordlyd:

»(1) Den rumænske udgave af [den generelle gruppefritagelsesforordning] indeholder fejl i artikel 2, [nr. 18)], litra a), første punktum, og i artikel 2, [nr. 18)], litra b), første punktum, hvilket ændrer bestemmelsernes betydning.

(2) Den rumænske udgave af [den generelle gruppefritagelsesforordning] bør derfor berigtiges. De øvrige sprogudgaver er ikke berørt[.]«

7 Artikel 1, stk. 1, i forordningen om berigtigelse bestemmer:

»[Den generelle gruppefritagelsesforordning] berigtiges således:

Artikel 2, [nr. 18)], litra a), første punktum, affattes således: »for selskaber med begrænset ansvar (bortset fra en SMV, der har bestået i mindre end tre år, eller, med hensyn til støtteberettigelse til risikofinansieringsstøtte, en SMV inden for de første syv år efter dens første kommercielle salg, der efter en due diligence-undersøgelse foretaget af den udvalgte finansielle formidler opfylder betingelserne for risikofinansieringsinvestering), når over halvdelen af selskabets tegnede kapital er forsvundet som følge af akkumulerede tab«.«

8 Artikel 2 i forordningen om berigtigelse fastsætter følgende:

»Denne forordning træder i kraft på tyvendedagen efter offentliggørelsen i *Den Europæiske Unions Tidende*.«

Afgørelsen af 27. august 2020

9 Kommissionen godkendte statsstøtteordningen med overskriften »Støtte til SMV'er og store virksomheder for at overvinde den økonomiske krise, der er forårsaget af covid-19-pandemien«, som Rumænien havde anmeldt til Kommissionen den 20. august 2020, ved Kommissionens afgørelse C(2020) 5949 final af 27. august 2020 – Statsstøtte SA.58166 (2020/N) – Rumænien – Støtte til SMV'er og visse store virksomheder med henblik på at overvinde den økonomiske krise, der er forårsaget af covid-19-pandemien (EUT 2020, C 302, s. 1, herefter »afgørelsen af 27. august 2020«).

10 16. og 47. betragtning til afgørelsen lyder som følger:

»16. Der kan ikke ydes støtte i henhold til foranstaltningen til virksomheder, der den 31. december 2019 var kriseramte som omhandlet i den generelle gruppefritagelsesforordning, i gruppefritagelsesforordningen for landbrugssektoren eller i gruppefritagelsesforordningen for fiskeri og akvakultur.

[...]

47. Kommissionen finder dermed, at foranstaltningen er nødvendig og hensigtsmæssig og står i et rimeligt forhold til målet om at afhjælpe en alvorlig forstyrrelse af en medlemsstats økonomi, og at den opfylder samtlige betingelser i de midlertidige rammebestemmelser. Det gælder navnlig følgende:

[...]

– Der kan ikke ydes støtte i henhold til foranstaltningen til virksomheder, der allerede var kriseramte den 31. december 2019 (jf. 16. betragtning). Foranstaltningen er således i overensstemmelse med punkt 22, litra c), i de midlertidige rammebestemmelser.«

Rumænsk ret

Hastedekret nr. 130/2020

11 Artikel 4, stk. 1, i Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 130/2020 privind unele măsuri pentru acordarea de sprijin financiar din fonduri externe nerambursabile, aferente Programului operațional Competitivitate 2014-2020, în contextul crizei provocate de COVID-19, precum și alte măsuri în domeniul fondurilor europene (regeringens hastedekret nr. 130/2020 om visse foranstaltninger med henblik på ydelse af finansiel støtte fra eksterne midler, der ikke skal tilbagebetales, i forbindelse med det operationelle program for konkurrenceevne 2014-2020, på baggrund af covid-19-krisen, samt andre foranstaltninger vedrørende europæiske midler) af 31. juli 2020 (*Monitorul Oficial al României*, del I, nr. 705, af 6.8.2020) (herefter »regeringens hastedekret nr. 130/2020«) bestemmer:

»Mikrotilskud udgør 2 000 EUR og tildeles en enkelt gang i form af et fast beløb i overensstemmelse med bestemmelserne i artikel 3, stk. 1, i Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 1301/2013 af 17. december 2013 om Den Europæiske Fond for Regionaludvikling og om særlige bestemmelser vedrørende målet om »investeringer i vækst og beskæftigelse« og om ophævelse af forordning (EF) nr. 1080/2006 (EUT 2013, L 347, s. 289), med senere ændringer, og artikel 67, stk. 1, litra c), i Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 1303/2013 af 17. december 2013 om fælles bestemmelser for Den Europæiske Fond for Regionaludvikling, Den Europæiske Socialfond, Samhørighedsfonden, Den Europæiske Landbrugsfond for Udvikling af Landdistrikterne og Den Europæiske Hav- og Fiskerifond og om generelle bestemmelser for Den Europæiske Fond for Regionaludvikling, Den Europæiske Socialfond, Samhørighedsfonden og Den Europæiske Hav- og Fiskerifond og om ophævelse af Rådets forordning (EF) nr. 1083/2006 (EUT 2013, L 347, s. 320).«

12 Artikel 6 i hastedekret nr. 130/2020 lyder således:

»Mikrotilskud i henhold til artikel 4, stk. 1, ydes på grundlag af en kontrakt om statsstøtte til støttemodtagere, der opfylder følgende kumulative betingelser:

a) De har udøvet en sædvanlig/operationel aktivitet i mindst et kalenderår forud for datoen for indgivelse af ansøgningen om finansiering, [med undtagelse af godkendte fysiske personer og individuelle lægepraksisser,] for hvilke aktiviteten kan være påbegyndt senest den 1. februar 2020.

b) Oppebærelsen i det regnskabsår, der går forud for indgivelsen af ansøgningen om tilskud, af mindst det tilsvarende beløb i [rumænske lei (RON)] på 5 000 EUR på datoen for indgivelse af ansøgningen om finansiering, med undtagelse af modtagere af den i artikel 5, stk. 1, litra a), omhandlede statsstøtte, der blev indført i 2019, med en omsætning på under 5 000 EUR, for hvilke minimumstærsklen for omsætning beregnes ved at gange antallet af hele måneder med aktivitet i 2019 med et beløb på 415 EUR, og modtagere af den statsstøtte, der er omhandlet i artikel 5, stk. 1, litra b) og c).

c) Opretholdelse af aktiviteten i en periode på mindst seks måneder efter ydelsen af støtte i form af mikrotilskud.«

13 Artikel 32 i hastedekret nr. 130/2020 bestemmer:

»(1) Reglerne for ydelse af statsstøtte er fastsat i statsstøtteordningen – Støtte til SMV'er, som Europa-Kommissionen skal afgive udtalelse om.

(2) Eventuelle ændringer og/eller tilføjelser til statsstøtteordningen – Støtte til SMV'er – træder i kraft fra datoen for Europa-Kommissionens meddelelse af godkendelsesafgørelsen.«

Bekendtgørelse nr. 1060/2857/2020

14 Bilaget til Ordinul nr. 1060/2857/2020 pentru aprobarea Schemei de adjutor de stat – Sprijin pentru IMM-uri în vederea depășirii crizei economice generate de pandemia de COVID-19 (bekendtgørelse nr. 1060/2857/2020 om godkendelse af statsstøtteordningen – Støtte til SMV'er med henblik på at overvinde den økonomiske krise forårsaget af covid-19-pandemien) af 8. september 2020 (*Monitorul Oficial al României*, del I, nr. 835 af 11.9.2020) (herefter »bekendtgørelse nr. 1060/2857/2020«) vedtaget af Ministerul Economiei, Energiei și Mediului de Afaceri (ministeriet for økonomi, energi og erhverv, Rumænien) og Ministerul Fondurilor Europene (ministeriet for europæiske fonde, Rumænien) indeholder følgende definition i punkt 3.6:

»»Kriseramte virksomheder« – i henhold til artikel 2, nr. 18), litra a), i [den generelle gruppefritagelsesforordning] anses en virksomhed for kriseramt i følgende situationer:

i) Hvis der er tale om et selskab med begrænset ansvar (som ikke er en SMV, der har bestået i mindst tre år), når mere end halvdelen af dets tegnede kapital er forsvundet på grund af akkumulerede tab. Dette er tilfældet, når der ved at trække de akkumulerede tab fra reserverne (og alle andre poster, der almindeligvis betragtes som en del af virksomhedens egenkapital) forekommer et negativt akkumuleret beløb på over halvdelen af den tegnede kapital. I denne

bestemmelse forstås ved »selskab med begrænset ansvar« navnlig de virksomhedstyper, der nævnes i bilag I til [direktiv 2013/34], og »kapital« omfatter, når det er relevant, en eventuel kurspræmie.

[...]«

15 Punkt 6.19 i bilaget til denne bekendtgørelse har følgende ordlyd:

»De generelle kriterier for støtteberettigelse for støttemodtagere, der ansøger om støtte i henhold til foranstaltningerne i denne statsstøtteordning, er følgende:

a) De må ikke være kriseramte som omhandlet i artikel 2, nr. 18), i [den generelle gruppefritagelsesforordning] den 31. december 2019, [med undtagelse af godkendte fysiske personer og individuelle lægepraksisser].

b) Ingen afgørelse om tilbagebetaling af statsstøtte er blevet udstedt eller fuldbyrdet i forhold til dem […].

c) De er ikke underlagt præventivakkord eller likvidations-, insolvens- eller konkursbehandling.«

Bekendtgørelse nr. 2989/2020

16 Punkt 8.11 i Ordinul nr. 2989/2020 privind aprobarea Procedurii de implementare a măsurii »Microgranturi acordate din fonduri externe nerambursabile« din cadrul schemei de ajutor de stat instituite prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 130/2020 privind unele măsuri pentru acordarea de sprijin financiar din fonduri externe nerambursabile, aferente Programului operațional Competitivitate 2014-2020, în contextul crizei provocate de COVID-19, precum și alte măsuri în domeniul fondurilor europene (bekendtgørelse nr. 2989/2020 om godkendelse af proceduren for gennemførelse af foranstaltningen »Mikrotilskud ydet via eksterne midler, der ikke skal tilbagebetales«, inden for rammerne af den statsstøtteordning, der er indført ved regeringens hastedekret nr. 130/2020 om visse foranstaltninger med henblik på ydelse af finansiel støtte fra eksterne midler, der ikke skal tilbagebetales, i forbindelse med det operationelle program for konkurrenceevne 2014-2020, på baggrund af covid-19-krisen, samt andre foranstaltninger vedrørende europæiske midler) af 30. september 2020 (*Monitorul Oficial al României*, del I, nr. 902 af 5.10.2020) bestemmer i det væsentlige, at statsstøtte skal tilbagesøges i sin helhed, såfremt det efter den kontrol, der foretages efter undertegnelsen af finansieringskontrakterne, konstateres, at modtageren ikke tilhører kategorien af støtteberettigede modtagere som fastsat i hastedekret nr. 130/2020.

Tvisterne i hovedsagerne og de præjudicielle spørgsmål

17 Den 20. august 2020 anmeldte Rumænien en støtteordning med overskriften »Støtte til SMV'er og store virksomheder for at overvinde den økonomiske krise, der er forårsaget af covid-19-pandemien« til Kommissionen. Kommissionen godkendte denne statsstøtteordning ved afgørelsen af 27. august 2020.

18 I henhold til 16. betragtning til denne afgørelse kunne der ikke ydes støtte på grundlag af den godkendte ordning til virksomheder, der den 31. december 2019 var kriseramte virksomheder som omhandlet i den generelle gruppefritagelsesforordnings artikel 2, nr. 18). Som det fremgår af

47. betragtning til den nævnte afgørelse, var dette en af Kommissionens betingelser for, at den kunne fastslå, at støtteordningen var nødvendig og hensigtsmæssig og stod i et rimeligt forhold til målet og dermed var forenelig med det indre marked.

19 Efter meddelelsen af afgørelsen af 27. august 2020 blev støtteordningen gennemført af de rumænske myndigheder ved bekendtgørelse nr. 1060/2857/2020.

20 Punkt 6.1 i bilaget til denne bekendtgørelse bestemte, at der kunne ydes støtte på et beløb svarende til højst 2 000 EUR pr. støttemodtager for visse kategorier af SMV' er.

21 I overensstemmelse med afgørelsen af 27. august 2020 var et af de almindelige støtteberettigelseskriterier for modtagere, der ansøgte om finansiering, i henhold til punkt 6.19 i bilaget til bekendtgørelsen, at de ikke var kriseramte som omhandlet i artikel 2, nr. 18), i den generelle gruppefritagelsesforordning den 31. december 2019. Definitionen af en »kriseramt virksomhed« i denne bestemmelse fremgik af punkt 3.6, litra i), i bilaget til samme bekendtgørelse.

22 Inden for rammerne af den ovennævnte støtteordning indgik On Air Media Professionals og Different Media den 10. december 2020 finansieringskontrakter, i henhold til hvilke de begge modtog et mikrotilskud på 9 679 RON (ca. 1 945 EUR), som skulle hjælpe dem med at overvinde den økonomiske krise forårsaget af covid-19-pandemien.

23 Disse mikrotilskud blev begge genstand for en afgørelse om tilbagebetaling af henholdsvis den 8. november 2022 for On Air Media og den 18. oktober 2022 for Different Media. De rumænske myndigheder var af den opfattelse, at disse selskaber ikke opfyldte en af de retlige betingelser for at modtage det omhandlede tilskud, idet de den 31. december 2019 var »kriseramte virksomheder« som omhandlet i punkt 3.6, litra i), i bilaget til bekendtgørelse nr. 1060/2857/2020, eftersom den kapital, som disse selskaber havde mistet på denne dato, langt oversteg halvdelen af deres tegnede kapital.

24 On Air Media og Different Media anlagde sag til prøvelse af disse afgørelser om tilbagebetaling ved Tribunalul Neamț (retten i første instans i Neamț, Rumænien). Selskaberne gjorde gældende, at de opfyldte alle betingelserne for at modtage mikrotilskud, og navnlig at de ikke havde de kendetegn, der karakteriserede kriseramte virksomheder som omhandlet i den generelle gruppefritagelsesforordnings artikel 2, nr. 18). Disse bestemmelser udelukker nemlig i den rumænske sprogversion af denne forordning »SMV'er, der har bestået i mindst 3 år«, fra kategorien »kriseramte virksomheder«. On Air Media og Different Media gjorde gældende, at de havde bestået i henholdsvis 13 og 18 år på tidspunktet for indgåelsen af deres respektive finansieringsaftaler.

25 Tribunalul Neamț (retten i første instans i Neamț) frifandt sagsøgte. Denne ret støttede sig på den omstændighed, at den rumænske sprogversion af den generelle gruppefritagelsesforordning efter tildelingen af tilskud til On Air Media og Different Media var blevet berigtiget ved forordningen om berigtigelse, og at den generelle gruppefritagelsesforordning som således berigtiget bestemte, at kun SMV'er, der havde bestået i mindre end tre år – og ikke som i den oprindelige rumænske sprogversion af denne forordning SMV'er, der havde bestået i mindst tre år – var undtaget fra anvendelsesområdet for begrebet »kriseramte virksomheder« og dermed berettigede til den omhandlede støtte.

26 Denne ret vurderede, at forordningen om berigtigelse ikke havde ændret den generelle gruppefritagelsesforordning, men havde blot berigtiget den rumænske sprogversion heraf, fordi den originale version på engelsk siden sin vedtagelse havde henvist til SMV' er, »der har bestået i mindre end tre år«. Den pågældende ret anvendte følgelig den generelle gruppefritagelsesforordnings artikel 2, nr. 18), som berigtiget ved forordningen om berigtigelse, og fastslog, at On Air Media og Different Media ikke opfyldte alle kriterierne for støtteberettigelse på tidspunktet for deres ansøgninger om tilskud.

27 Disse selskaber har iværksat appel til prøvelse af dommene i første instans ved Curtea de Apel Bacău (appeldomstolen i Bacău, Rumænien), som er den forelæggende ret.

28 De pågældende selskaber har for denne ret for det første gjort gældende, at de rumænske myndigheder har anvendt forordningen om berigtigelse med tilbagevirkende kraft, eftersom den blev vedtaget i marts 2021, dvs. mere end tre måneder efter undertegnelsen af de omhandlede finansieringsaftaler, og selv efter at tilskuddene var blevet anvendt til køb af udstyr.

29 De har for det andet gjort gældende, at begrebet »oprindelig version af forordningen« på engelsk, som fremgår af præmisserne til dommen i første instans, savner retligt grundlag, eftersom rumænsk er et af Den Europæiske Unions 24 officielle sprog på samme måde som de 23 andre sprog.

30 De har for det tredje anført, at den rumænske sprogversion af den generelle gruppefritagelsesforordning på det tidspunkt, hvor finansieringskontrakterne blev undertegnet, havde været i kraft uden ændringer i mere end seks år, og at denne forordnings tekst var i fuld overensstemmelse med alle de andre retsakter, der er relevante for sagen, navnlig bekendtgørelse nr. 1060/2857/2020, der indeholdt en identisk tekst. Under disse omstændigheder har de gjort gældende, at de indgav deres ansøgning om tilskud, underskrev finansieringskontrakten og gennemførte denne i god tro.

31 Den forelæggende ret er af den opfattelse, at den skal tage stilling til, om vedtagelsen af en forordning, der berigtiger den officielle sprogversion af en oprindelig EU-forordning, medfører, at den berigtigede udgave skal anvendes med tilbagevirkende kraft fra denne oprindelige forordnings ikrafttrædelse, eller om vedtagelsen alene har virkning efter ikrafttrædelsen af forordningen om berigtigelse.

32 Den forelæggende ret ønsker ligeledes oplyst, om retssikkerhedsprincippet og princippet om beskyttelse af den berettigede forventning er til hinder for tilbagesøgning af statsstøtte, der er ydet under overholdelse af betingelser, som oprindeligt fremgik af den rumænske sprogversion af den generelle gruppefritagelsesforordning, i en sammenhæng som den, der foreligger i denne sag.

33 Endelig har den forelæggende ret anført, at den nationale retspraksis ikke er entydig med hensyn til disse spørgsmål.

34 På denne baggrund har Curtea de Apel Bacău (appeldomstolen i Bacău) besluttet at udsætte sagen og forelægge Domstolen følgende præjudicielle spørgsmål:

»1) Har vedtagelsen af en forordning om berigtigelse af den officielle rumænske udgave af en EU-forordning, nemlig [forordningen om berigtigelse], den virkning, at den berigtigede udgave skal anvendes med tilbagevirkende kraft fra ikrafttrædelsen af den oprindelige forordning, eller har den alene virkning for fremtiden, efter ikrafttrædelsen af forordningen

om berigtigelse, såfremt de nationale myndigheder har ydet statsstøtte i overensstemmelse med de betingelser, der er fastsat i den oprindelige rumænske udgave af [den generelle gruppefritagelsesforordning], og efter ikrafttrædelsen af [forordningen om berigtigelse] har krævet tilbagebetaling af den ydede statsstøtte?

2) Indebærer ligeværdigheden af sprogudgaverne af en EU-forordning, at en medlemsstats nationale myndigheder over for en modtager af statsstøtte, der er ydet i overensstemmelse med den oprindelige rumænske udgave af [den generelle gruppefritagelsesforordning], kan påberåbe sig bestemmelserne i [forordningen om berigtigelse] af den [nævnte] udgave af [den generelle gruppefritagelsesforordning] med henblik på at kræve statsstøtten tilbagebetalt, hvis støttemodtageren ikke har handlet culpøst?

3) Skal EU-retten, navnlig princippet om beskyttelse af den berettigede forventning og retssikkerhedsprincippet, fortolkes således, at den er til hinder for tilbagesøgning af statsstøtte, der er ydet under overholdelse af de betingelser, der oprindeligt var fastsat i den rumænske, men ikke i de øvrige sprogudgaver af [den generelle gruppefritagelsesforordning], hvis rumænske udgave imidlertid er blevet berigtiget ved [forordningen om berigtigelse] efter ydelsen af statsstøtten?«

De præjudicielle spørgsmål

Det første spørgsmål

35 Den forelæggende ret ønsker med det første spørgsmål nærmere bestemt oplyst, om forordningen om berigtigelse skal fortolkes således, at den berigtiger den rumænske sprogversion af den generelle gruppefritagelsesforordning med tilbagevirkende kraft fra datoen for sidstnævnte forordnings ikrafttrædelse.

36 Indledningsvis skal det erindres, at der ifølge fast retspraksis for Unionens retsorden består en åbenbar interesse i, at enhver bestemmelse i EU-retten fortolkes ensartet for at undgå fremtidige fortolkningsforskelle, hvilket Domstolens kompetence i henhold til artikel 267 TEUF har til formål at sikre (jf. i denne retning dom af 18.10.1990, Dzodzi, C-297/88 og C-197/89, EU:C:1990:360, præmis 37 og 38, og af 16.6.2016, Rodríguez Sánchez, C-351/14, EU:C:2016:447, præmis 61).

37 Nødvendigheden af en ensartet fortolkning af de EU-retlige bestemmelser udelukker, at en bestemmelses ordlyd i tvivlstilfælde betragtes isoleret, hvorved det nævnte hensyn tværtimod kræver, at ordlyden fortolkes og anvendes på baggrund af versionerne på de andre officielle sprog (dom af 5.12.1967, van der Vecht, 19/67, EU:C:1967:49, s. 456, og af 10.4.2025, Tartisai, C-238/24, EU:C:2025:258, præmis 30).

38 Som Domstolen imidlertid også har fastslået, skal alle sprogversioner af en EU-retlig tekst principielt tillægges samme værdi (dom af 2.4.1998, EMU Tabac m.fl., C-296/95, EU:C:198:152, præmis 36, og af 4.10.2024, AFAÏA, C-228/23, EU:C:2024:829, præmis 38).

39 I tilfælde af uoverensstemmelse mellem de forskellige sproglige versioner af en EU-bestemmelse skal den pågældende bestemmelse fortolkes på baggrund af den almindelige opbygning af og formålet med den ordning, som den er led i (dom af 27.10.1977, Bouchereau, 30/77, EU:C:1977:172, præmis 14, og af 10.4.2025, Tartisai, C-238/24, EU:C:2025:258, præmis 30).

40 En sådan fortolkning af en EU-retlig bestemmelse kan imidlertid ikke føre til, at bestemmelsens klare og præcise ordlyd berøves enhver effektiv virkning (dom af 8.12.2005, ECB mod Tyskland, C-220/03, EU:C:2005:748, præmis 31, og af 3.9.2024, Illumina og Grail, C-611/22 P og C-625/22 P, EU:C:2024:677, præmis 126).

41 Uoverensstemmelsen mellem den rumænske sprogversion, hvis ordlyd var klar og utvetydig, og de øvrige sprogversioner af den generelle gruppefritagelsesforordnings artikel 2, nr. 18), foranledigede Kommissionen til at vedtage forordningen om berigtigelse, der ligger til grund for tvisterne i hovedsagerne.

42 Den generelle gruppefritagelsesforordning, hvorved visse kategorier af støtte erklæres forenelige med det indre marked i henhold til artikel 107 TEUF og 108 TEUF, udelukker i medfør af artikel 1, stk. 4, litra c), »kriseramte virksomheder«, som er defineret i artikel 2, nr. 18), heri, fra sit anvendelsesområde.

43 Mens den oprindelige rumænske sprogversion af sidstnævnte bestemmelse, der blev offentliggjort den 26. juni 2014 i *Den Europæiske Unions Tidende*, i helt utvetydige vendinger udelukkede SMV'er, der havde eksisteret i mindst tre år, fra kategorien af kriseramte virksomheder for så vidt angår selskaber med begrænset ansvar, udelukkede de øvrige sprogversioner af den nævnte bestemmelse, der blev offentliggjort samme dag i *Den Europæiske Unions Tidende*, ligeledes klart SMV'er, der havde eksisteret i mindre end tre år, fra denne kategori.

44 Hvad angår spørgsmålet om, hvorvidt forordningen om berigtigelse har tilbagevirkende kraft, bemærkes indledningsvis, at EU-retsakter i henhold til artikel 297 TEUF træder i kraft på det tidspunkt, der er fastsat i retsakterne, eller, hvis et sådant ikke er angivet, på tyvendedagen efter offentliggørelsen.

45 Dernæst følger det af Domstolens faste praksis, at til forskel fra proceduremæssige regler, der almindeligvis antages at finde anvendelse fra det tidspunkt, hvor de træder i kraft, skal EU-rettens materielle regler, for at sikre overholdelsen af retssikkerhedsprincippet og princippet om beskyttelse af den berettigede forventning, fortolkes således, at de kun omfatter forhold, som ligger forud for ikrafttrædelsen, såfremt det af reglernes ordlyd, formål eller opbygning klart fremgår, at de skal have en sådan virkning (jf. i denne retning dom af 22.6.2022, Volvo og DAF Trucks, C-267/20, EU:C:2022:494, præmis 31 og den deri nævnte retspraksis).

46 I det foreliggende tilfælde bestemmer forordningen om berigtigelse, der vedrører en materiel regel, i artikel 2, at den træder i kraft på tyvendedagen efter offentliggørelsen i *Den Europæiske Unions Tidende*, og at den ikke udtrykkeligt fastsætter, at den får virkning fra en tidligere dato.

47 Forordningen om berigtigelses tilbagevirkende kraft fremgår imidlertid klart af dens formål.

48 Som det fremgår af første og anden betragtning til forordningen om berigtigelse, har denne forordning til formål at berigtige den rumænske sprogversion, uden at dette berører de øvrige sprogversioner, af den generelle gruppefritagelsesforordnings artikel 2, nr. 18), litra a), første punktum, og af denne forordnings artikel 2, nr. 18), litra b), første punktum, idet den rumænske sprogversion indeholder fejl, der ændrer disse bestemmelsers betydning.

49 Det fremgår af selve formålet med forordningen om berigtigelse, at den tilsigter at genetablere en ensartet fortolkning af den generelle gruppefritagelsesforordnings artikel 2, nr. 18), i alle sprogversioner af denne bestemmelse ved fra begyndelsen og med tilbagevirkende kraft at korrigere den oversættelsesfejl, som den rumænske sprogversion af den generelle gruppefritagelsesforordning var behæftet med.

50 Hvis forordningen om berigtigelse kun havde berigtiget den rumænske sprogversion af den generelle gruppefritagelsesforordning for fremtiden, ville den have ladet modstridige versioner af denne forordning, der begge er støttet på klare og præcise formuleringer, eksistere side om side i perioden mellem ikrafttrædelsen af den generelle gruppefritagelsesforordning og ikrafttrædelsen af forordningen om berigtigelse.

51 En sådan fortolkning af forordningen om berigtigelse kan ikke lægges til grund uden at tilsidesætte det krav om en ensartet fortolkning og anvendelse af EU-retten, der er nævnt i denne doms præmis 36 og 37.

52 Det første spørgsmål skal dermed besvares med, at forordningen om berigtigelse skal fortolkes således, at den berigtiger den rumænske sprogversion af den generelle gruppefritagelsesforordning med tilbagevirkende kraft fra datoen for sidstnævnte forordnings ikrafttrædelse.

Det andet og det tredje spørgsmål

53 Den forelæggende ret ønsker med det andet og det tredje spørgsmål, som skal behandles samlet, nærmere bestemt oplyst, om retssikkerhedsprincippet og princippet om beskyttelse af den berettigede forventning skal fortolkes således, at disse principper er til hinder for tilbagesøgning på grundlag af forordningen om berigtigelse af støtte ydet af Rumænien inden vedtagelsen af denne forordning i henhold til den støtteordning, der blev godkendt ved afgørelsen af 27. august 2020.

54 Som det er blevet fastslået i denne doms præmis 52, berigtiger forordningen om berigtigelse den rumænske sprogversion af den generelle gruppefritagelsesforordning med tilbagevirkende kraft fra datoen for sidstnævnte forordnings ikrafttrædelse.

55 Henset til den berigtigede rumænske sprogversion er det ubestridt, at On Air Media og Different Media skulle anses for kriseramte virksomheder som omhandlet i den generelle gruppefritagelsesforordnings artikel 2, nr. 18), og derfor burde have været udelukket fra at modtage de i hovedsagerne omhandlede tilskud.

56 Det følger af fast retspraksis, at konstateringen af, at en støtte er ulovlig, i princippet skal føre til, at de nationale myndigheder tilbagesøger støtten med henblik på at genoprette den oprindelige situation (jf. i denne retning dom af 8.12.2011, Residex Capital IV, C-275/10, EU:C:2011:814, præmis 33, og kendelse af 28.2.2024, Grækenland mod Kommissionen, C-797/22 P, EU:C:2024:174, præmis 71).

57 Når disse myndigheder gennemfører EU-retten, er de imidlertid forpligtet til at overholde de grundlæggende principper, herunder retssikkerhedsprincippet og princippet om beskyttelse af den berettigede forventning (dom af 1.4.1993, Lageder m.fl., C-31/91 og C-44/91, EU:C:1993:132, præmis 33, og af 5.9.2024, Novo Banco m.fl., C-498/22 – C-500/22, EU:C:2024:686, præmis 100).

58 Retssikkerhedsprincippet indebærer, at en retsforskrift skal give de berørte mulighed for at få et nøjagtigt kendskab til omfanget af de forpligtelser, der derved pålægges dem (dom af 1.10.1998, Det Forenede Kongerige mod Kommissionen, C-209/96, EU:C:1998:448, præmis 35, og af 22.2.2022, Stichting Rookpreventie Jeugd m.fl., C-160/20, EU:C:2022:101, præmis 41).

59 Selv om retssikkerhedsprincippet som udgangspunkt er til hinder for, at en EU-retsakt gives gyldighed fra før dens offentliggørelse eller meddelelse, kan dette rent undtagelsesvis tillades, når et alment formål fordrer det, og når de berørtes berettigede forventning respekteres behørigt (dom af 25.1.1979, Racke, 98/78, EU:C:1979:14, præmis 20, og af 12.11.1981, Meridionale Industria Salumi m.fl., 212/80-217/80, EU:C:1981:270, præmis 10), samt i det omfang det af de pågældende reglers ordlyd, formål eller opbygning klart fremgår, at de skal kunne tillægges tilbagevirkende kraft (dom af 24.9.2002, Falck og Acciaierie di Bolzano, C-74/00 P og C-75/00 P, EU:C:2002:524, præmis 119, og af 30.4.2019, Italien mod Rådet (Kvote for sværdfisk i Middelhavet), C-611/17, EU:C:2019:332, præmis 106 og den deri nævnte retspraksis).

60 Hvad angår betingelsen om overholdelse af princippet om beskyttelse af den berettigede forventning erindres om, at retten til at påberåbe sig dette princip ifølge fast retspraksis forudsætter, at præcise, ubetingede og samstemmende forsikringer, der hidrører fra en pålidelig kilde med den nødvendige bemyndigelse, er fremsat af Unionens kompetente myndigheder over for den pågældende (dom af 5.3.2019, Eesti Pagar, C-349/17, EU:C:2019:172, præmis 97 og den deri nævnte retspraksis).

61 En praksis i en medlemsstat, der ikke er i overensstemmelse med en præcis EU-retlig retsakt, kan således ikke danne grundlag for en berettiget forventning hos den person, der var begunstiget af den således opståede situation (dom af 15.12.1982, Maizena, 5/82, EU:C:1982:439, præmis 22, og af 19.12.2024, Kaduna, C-244/24 og C-290/24, EU:C:2024:1038, præmis 131).

62 På statsstøtteområdet fremgår det af Domstolens faste praksis, at henset til den obligatoriske karakter af den kontrol, som Kommissionen i medfør af artikel 108 TEUF fører med statsstøtte, kan der for det første principielt ikke bestå en berettiget forventning hos støttemodtagerne om, at den støtte, som de har modtaget, er lovlig, medmindre den er blevet ydet under iagttagelse af den i denne artikel fastlagte procedure, og for det andet må en påpasselig erhvervsdrivende normalt være i stand til at forvisse sig om, at denne procedure er blevet fulgt (dom af 5.3.2019, Eesti Pagar, C-349/17, EU:C:2019:172, præmis 98 og den deri nævnte retspraksis).

63 Domstolen har ikke desto mindre ligeledes erkendt, at en virksomhed, der har modtaget en ulovlig støtte, har mulighed for at påberåbe sig ekstraordinære omstændigheder, der legitimt har kunnet skabe en berettiget forventning hos virksomheden om, at denne støtte var lovlig, og på grundlag heraf modsætte sig tilbagesøgning (jf. i denne retning dom af 20.9.1990, Kommissionen mod Tyskland, C-5/89, EU:C:1990:320, præmis 16).

64 Som generaladvokaten har anført i punkt 80 i forslaget til afgørelse, var den forventning, som On Air Media og Different Media i den foreliggende sag kunne have om, at de faldt ind under kredsen af modtagere af den støtte, der kunne godkendes i henhold til den generelle gruppefritagelsesforordning, ikke udelukkende baseret på de rumænske myndigheders adfærd, navnlig på den nationale støtteordning og de afgørelser om tildeling af denne støtte, der blev truffet i denne forbindelse, men ligeledes på den klare, om end fejlagtige, ordlyd af den rumænske sprogversion af den generelle gruppefritagelsesforordning, offentliggjort i *Den Europæiske Unions Tidende*, som denne støtteordning henviste til.

65 Som generaladvokaten i denne henseende har fremhævet i punkt 73 i forslaget til afgørelse, kan On Air Media og Different Media under omstændighederne i hovedsagerne ikke kritiseres for ikke at have undersøgt de øvrige sprogversioner af den generelle gruppefritagelsesforordnings artikel 2, nr. 18), når intet i den oprindelige rumænske sprogversion af denne bestemmelse gav anledning til fortolkningsvanskeligheder.

66 Hertil kommer, at den omhandlede nationale støtteordning, som var behørigt anmeldt til Kommissionen, var blevet godkendt af sidstnævnte ved afgørelsen af 27. august 2020, hvilket ligeledes kunne skabe en berettiget forventning om lovligheden af den støtte, der blev ydet i henhold til denne ordning.

67 I lyset af det ovenstående skal det andet og det tredje spørgsmål besvares med, at retssikkerhedsprincippet og princippet om beskyttelse af den berettigede forventning skal fortolkes således, at disse principper er til hinder for tilbagesøgning på grundlag af forordningen om berigtigelse af støtte ydet af Rumænien inden vedtagelsen af denne forordning i henhold til den støtteordning, der blev godkendt ved afgørelsen af 27. august 2020.

Sagsomkostninger

68 Da sagens behandling i forhold til hovedsagernes parter udgør et led i de sager, der verserer for den forelæggende ret, tilkommer det denne at træffe afgørelse om sagsomkostningerne. Bortset fra nævnte parters udgifter kan de udgifter, som er afholdt i forbindelse med afgivelse af indlæg for Domstolen, ikke erstattes.

På grundlag af disse præmisser kender Domstolen (Første Afdeling) for ret:

1) **Kommissionens forordning (EU) 2021/452 af 15. marts 2021 om berigtigelse af den rumænske udgave af forordning (EU) nr. 651/2014 om visse kategorier af støttes forenelighed med det indre marked i henhold til [artikel 107 TEUF og 108 TEUF] skal fortolkes således, at den berigtiger den rumænske sprogversion af Kommissionens forordning (EU) nr. 651/2014 af 17. juni 2014 om visse kategorier af støttes forenelighed med det indre marked i henhold til [artikel 107 TEUF og 108 TEUF] med tilbagevirkende kraft fra datoen for sidstnævnte forordnings ikrafttrædelse.**

2) **Retssikkerhedsprincippet og princippet om beskyttelse af den berettigede forventning skal fortolkes således, at disse principper er til hinder for tilbagesøgning på grundlag af forordning 2021/452 af støtte ydet af Rumænien inden vedtagelsen af denne forordning i henhold til den støtteordning, der blev godkendt ved Kommissionens afgørelse C(2020) 5949 final af 27. august 2020 – Statsstøtte SA.58166 (2020/N) – Rumænien – Støtte til SMV'er og visse store virksomheder med henblik på at overvinde den økonomiske krise, der er forårsaget af covid-19-pandemien.**

Underskrifter